

УДК 340.1

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.4.46>**Р. Г. Петрів**асистент кафедри права та публічного управління
ЗВО «Університет Короля Данила»
ORCID ID: 0009-0006-1836-4971

РОЗКРИТТЯ ПОНЯТТЯ МЕНТАЛІТЕТУ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВПЛИВ НА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ПРАВОВУ СВІДОМІСТЬ ГРОМАДЯН

Актуальність статті полягає в тому, що менталітет концентрує у собі специфіку культури як на рівні індивіда, так і на рівні колективу. Він формується під впливом конкретних соціальних і культурних умов, будучи відображенням цих умов, і, у свою чергу, істотно впливає на розвиток суспільства і поетапність історії. Тому, поняття «менталітет» є ключовим інструментом розуміння та аналізу соціокультурних процесів, виявлення можливостей вдосконалення правової культури та підвищення правової свідомості громадян у сучасному суспільстві. Метою статті є розкриття сутності менталітету, виявлення особливостей його формування під впливом різних факторів, таких як культурні, історичні, соціальні та економічні, а також вивчення впливу менталітету на сучасне суспільство та правову свідомість громадян. Стаття присвячена розкриттю поняття менталітету та його впливу на сучасне суспільство та правову свідомість громадян. В роботі проаналізовано основні аспекти формування менталітету під впливом культурних, історичних, соціальних та економічних чинників. Розглянуто механізми трансляції ментальних уявлень та цінностей через покоління, та його вплив на розуміння, прийняття законодавства громадянами, а також на різні аспекти життя сучасного суспільства. Український менталітет сформований під впливом історичних та культурних аспектів, традицій та обрядів. Історичні події визначають характер та психологію народу, а глобалізація ставить традиційні цінності на випробування. Важливо зберігати та розвивати український менталітет, забезпечуючи збереження культурної спадщини та сприяючи взаєморозумінню між поколіннями. Зроблено висновок, що менталітет, сформований на основі культурних, історичних, соціальних та економічних факторів. Визначення особливостей менталітету, дає підстави для твердження, що розуміння даного поняття громадянами України, здійснює надзвичайний вплив на їх ставлення до права та законодавства. Зрозуміння цих впливів дозволяє ефективніше створювати та впроваджувати правові норми, сприяючи підвищенню правової свідомості та розвитку правової культури в суспільстві. Дослідження менталітету є важливим завданням для сучасної юридичної науки та соціальних наук, оскільки воно дозволяє краще зрозуміти індивідуальні та колективні відмінності, що формують сучасне суспільство, а також для забезпечення правової стабільності та розвитку суспільства в цілому.

Ключові слова: менталітет, ментальність, характер, національний характер, права свідомість, суспільство, національний менталітет, право, норма права.

Актуальність теми. Варто розпочати з того, що менталітет концентрує у собі специфіку культури як на рівні індивіда, так і на рівні колективу. Він формується під впливом конкретних соціальних і культурних умов, будучи відображенням цих умов, і, у свою чергу, істотно впливає на розвиток суспільства і поетапність історії. Тому, поняття «менталітет» є ключовим

інструментом розуміння та аналізу соціокультурних процесів, виявлення можливостей вдосконалення правової культури та підвищення правової свідомості громадян у сучасному суспільстві.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі наукові дослідження були присвячені розкриттю сутності українського менталітету, та його особливостей впливу суспільство. Однак дані дослідження, не зосереджували свою увагу саме на мен-

тальних уявленнях та цінностях крізь призму впливу на формування правової свідомості громадян. Зокрема, праці таких вітчизняних дослідників ми аналізували у нашій роботі: С.М. Скуріхін, О.М. Козлова, Ю.В. Візниця, І.М. Федорченко, І. Скринник, В. Гаврилук та інші.

Метою статті є розкриття сутності менталітету, виявлення особливостей його формування під впливом різних факторів, таких як культурні, історичні, соціальні та економічні, а також вивчення впливу менталітету на сучасне суспільство та правову свідомість громадян.

Результати дослідження. Так, вірогідно, що кожний етнос має своє унікальне духовно-культурне переконання, яке визначає його сприйняття світу, цінностей, норм поведінки та інших аспектів життя. Релігійні уявлення, моральні цінності, традиції, звичаї, легенди, мовленнєві особливості та інші аспекти культури, в сукупності можуть включати в себе духовно-культурні переконання.

Історично різні етнічні групи розвивали свої унікальні способи розуміння світу і взаємодії з ним. Ці переконання можуть утримуватись та передаватись через покоління, формуючи ідентичність і структуру суспільства. Вони впливають на усі аспекти життєдіяльності, включаючи соціальну організацію, економічну діяльність, мистецтво, мовлення і багато інших. Їхній вплив на суспільство та культуру в минулому можна відстежити через вивчення історії, мистецтва, релігії та інших аспектів життя етнічних груп.

Однак, ось так і виникла потреба в розробці терміну «менталітет» адже, сьогоднішнім дослідникам стало не вистачати суб'єктивної інформації та свідчень людей минулих часів про себе. Потрібно було поняття, яке характеризує та пояснює причинно-наслідковий зв'язок поведінки людей [1].

Саме ментальність дає можливість відкрити у більшості випадків приховану історію нації, що полягає насамперед у манері розуміти двозначні речі, які для когось мають лише одне і тільки одне значення. Етнічна культура, відтворює етнічні уявлення про рівень розвитку даної спільності, про позитивні якості і недоліки,

головні елементи духовного життя, місце традицій і новаторства, – зазначає у своїй праці В. Гаврилук [1].

На нашу думку, для того щоб виокремити особливості саме українського менталітету, варто розглянути що ж собою являє поняття «менталітет», а також провести паралелі з поняттям «ментальність» та «характер».

Поняття «менталітет» («ментальність») широко поширене і використовується в усіх сферах суспільного життя, як на буденному, так і на професійному рівні, як у художній, так і в науковій літературі. За допомогою категорії «менталітет» зазвичай характеризують важко вловимі особливості культури, підкреслюють етнічну та соціальну обумовленість способу мислення й стереотипів поведінки, виділяють ті явища суспільного життя, які часто складно раціонально пояснити. У подібному значенні Освальд Шпенглер використовував образ «душа культури» [2, с.61].

У матеріалах Української Вікіпедії, поняття менталітету та ментальності трактується, як спосіб сприйняття та тлумачення світу, що поширене в певній спільноті та виражається в її соціокультурних феноменах. Ментальність визначається архетипами та стереотипами культури цієї спільноти [3].

Варто відзначити, що розуміння терміну «менталітет» в різних мовах може мати свої особливості та акценти. У французькій літературі вказується на сукупність інтелектуальних навичок, вірувань та характерних рис думки колективу та окремих його членів. У цьому контексті «менталітет» визначається як своєрідний спосіб мислення, що є характерним для певної спільноти.

Щодо англійського трактування, термін «ментальність, менталітет» може визначати здатність мислення, інтелект, склад розуму та умонастрій. Така широка інтерпретація може вказувати на універсальність поняття, яке може включати різні аспекти психіки та інтелектуальних здібностей.

З приводу появи поняття «менталітет» в українській науці, варто відзначити, що відповідно до Української Вікіпедії, вперше з'явився у творі Ральфа Емерсона та отри-

мав широке вживання в культурі і науці, зокрема в Франції в 20-х роках ХХ століття. Марсель Пруст, використовуючи це поняття у своїй епопеї «У пошуках втраченого часу», сприяв його поширенню та узагальненню в літературному та філософському вжитку [3].

У науковий обіг дану категорію запровадив у 1922 році французький філософ, соціолог, етнограф Люсьєн Леві-Брюль у своїй праці «Первісне мислення». Використовуючи етнографічний матеріал про життя народів Африки, Австралії, Океанії, які перебувають на різних етапах соціокультурного розвитку, він сформулював положення, згідно з яким певним соціально-культурним структурам відповідають певні колективні типи мислення [2, с.61].

Леві-Брюль використовував термін «ментальність» для опису способу мислення, вірувань та символіки у примітивних суспільствах. Він досліджував релігійні та магічні практики, а також спілкування в цих суспільствах, щоб відзначити їхні особливості порівняно з західноєвропейськими культурами.

Лексикографи визначають ментальність; ментальний – з лат. *mentalis* – розумовий; *mens, mentis* – розум, думка, інтелект. Ментальність – це глибинний рівень колективної та індивідуальної свідомості, що вміщує і несвідоме; це і сукупність готовностей, установ та нахилів індивіда чи соціальної групи діяти, мислити, відчувати та сприймати світ певною мірою [1; 4, с. 412].

Так, визначення терміну «менталітет», яке навели лексикографи, досить точно відображає його значення та походження. В основному воно відображає психологічний та розумовий аспект поняття, а також вказує на глибинний рівень колективної та індивідуальної свідомості.

Розглянемо кілька ключових елементів цього визначення.

По-перше, стосовно походження терміну: «менталітет» походить від латинського слова «*mental*» зі значенням «розумний». Також вказується на латинські слова «*mens, mentis*», що означають «розум, думка, інтелект».

По-друге, «менталітет» розглядається як глибинний рівень свідомості, що включає і несвідоме. А саме, сукупність готов-

ностей, установ, нахилів індивіда чи соціальної групи діяти, мислити, відчувати та сприймати світ.

По-третє, термін визначає як колективні, так і індивідуальні риси свідомості. Він вказує на те, що ментальність може бути властива як групі людей, так і конкретній особі.

По-четверте, – «менталітет» включає готовність діяти, мислити, відчувати і сприймати світ. Це підкреслює комплексний характер психічних процесів та їх вплив на поведінку та довкілля.

Отже, зазначене визначення добре характеризує ментальність як складний та багатогранний аспект психічного життя людини чи соціальної групи.

У політологічному енциклопедичному словнику зазначено, що ментальність (менталітет) – стійкі структури глибинного рівня колективної чи індивідуальної свідомості й підсвідомості, що визначають устремління, орієнтири людей, у яких виявляється національний характер, загально визнані цінності, суспільна психологія. Ментальність означає щось спільне, яке лежить в основі свідомого і підсвідомого, логічного та емоційного, тобто вона є глибинним джерелом мислення, ідеології та віри, почуттів та емоцій [1; 5, с. 334].

Варто говорити, що дане визначення розкриває ментальність (менталітет) як комплексний феномен, що визначає спосіб мислення, вірувань та емоційний стан на індивідуальному та колективному рівнях. Адже, ментальність охоплює як колективну, так і індивідуальну свідомість та підсвідомість. Це вказує на те, що вона формується та виявляється як у групі, так і в окремих особах, а також визначає бажання, наміри та орієнтири людей, що в свою чергу вказує на наявність національного характеру, цінностей, які загально визнані у конкретному соціумі.

Ментальність (менталітет) вважається глибинним джерелом для різноманітних аспектів психіки, включаючи мислення, ідеологію, віру, почуття та емоції. Це підкреслює її важливість для розуміння формування світогляду та психології індивіда чи спільноти.

Цікавою є позиція Ю.В. Візниць, з приводу потреби провести певне розмежу-

вання між поняттями «ментальність» та «характер». На нашу думку, таке розмежування важливе для розуміння особливостей менталітету, оскільки ці терміни вказують на різні аспекти особистісного та колективного досвіду.

Розмежування понять «характер» і «менталітет» допомагає краще розуміти різноманітні аспекти української культури та поглиблює аналіз взаємин між індивідами та групами в українському суспільстві.

Характер, як особливість поведінки та моральних принципів, грає важливу роль у формуванні особистості. Це сукупність рис, які визначають, як людина сприймає світ, взаємодіє з іншими та реагує на події.

Ідея Іммануїла Канта про цілісність характеру являє собою важливий аспект філософії. Досконалість людини в його розумінні пов'язана з внутрішньою гармонією, моральною інтегрованістю та здатністю визначати свої вчинки на основі внутрішніх принципів, а не тільки зовнішніх обставин. Це відображає ідею, що сутність людини та її моральність консолідовані в характері, який виявляється в повсякденних діях та виборах.

Ця концепція підкреслює важливість розвитку внутрішніх цінностей та моральних якостей для досягнення повноцінного розвитку особистості [6].

Є спроби побудувати системи показників національного характеру. Так, Є.Р. Боринштейн серед показників національного характеру називає: статуси особистості, звичаї, символічний і ситуативний самовираз, мова, модальність особистості, соціальні і етнічні стереотипи [6]. Ці показники взаємодіють та впливають на формування національного характеру, який, зі своєї сторони, відображає особливості мислення, взаємодії та соціального життя конкретної нації чи групи людей.

Стосовно ж національної ментальності, то М.В. Попович вказує, в тому числі, на її пізнавальний, спонукальний та експресивний виміри [6]. Пізнавальний аспект вказує на те, як національний характер впливає на спосіб сприйняття та розуміння світу. Пізнавальний охоплює когнітивні якості, такі як мислення, освіта, погляди на науку та знання. Спонукаль-

ний вказує на те, як характер може впливати на поведінку та дії людей. Тобто, такий аспект може бути пов'язаний з моральними цінностями, етикою, соціальними нормами та іншими аспектами, що формують спосіб дії. Експресивний аспект стосується того, як характер виявляється в культурному вираженні, мистецтві, мові та інших формах виразності. Він може включати творчість, національні традиції в мистецтві та культурі, способи висловлення ідентичності через творчий вираз [6; 7, с. 15-29].

Дані виміри взаємодіють та співвідносяться, формуючи складний образ національного характеру. Вони допомагають розуміти, як національна ідентичність та культурні особливості впливають на когнітивні, поведінкові та емоційні аспекти життя спільноти чи нації.

Таким чином, погоджуємось з твердженням Ю.В. Візницької, яка стверджує, що поняття «національний характер» потрібно віднести, передусім, до діяльного, перетворюючого, такого, що проявляється в протидії аспекту існування етнічної спільноти (або у взаємодії з ним); тоді як «національна ментальність» належить до сфери розумових процесів, характеристики підвалин свідомості, успадкованих традицій і стереотипів [6].

Зі своєї сторони, вважаємо за необхідне зазначити наступне: поняття «характер» і «менталітет» використовуються для опису особливостей психології та культурних рис індивідів чи груп. Однак ці терміни мають свої відмінності в значенні.

Характер – це набір особистісних рис, які визначають спосіб поведінки та реагування людини на різні ситуації. Це внутрішні якості особистості, такі як чесність, відповідальність, толерантність тощо. Характер часто пов'язують із внутрішнім світом індивіда, його моральними цінностями, якостями характеру та способом виявлення цих рис.

Менталітет – це система поглядів, уявлень, цінностей та психологічних особливостей, що характеризує певну групу людей чи національність. В даному випадку відбувається вплив на спосіб сприйняття світу, підходи до роботи, соціальні стандарти тощо.

Менталітет більше орієнтований на культурні, історичні та соціальні чинники, які впливають на формування певних характеристик групи людей.

Тому, щоб детальніше розібратися у відмінностях між характером і менталітетом, можна зазначити, що характер більше стосується особистісних рис конкретної людини, тоді як менталітет охоплює більше групові та культурні особливості. Характер може визначати, як людина веде себе в індивідуальних ситуаціях, тоді як менталітет може впливати на її підходи до роботи, родинних відносин, взаємодії з іншими групами тощо.

Крім того, менталітет є більш широким і може включати в себе різноманітні аспекти культури, такі як мова, традиції, релігійні вірування та інші аспекти, які формують спосіб мислення і підходи до життя в цілому.

Терміни «ментальність» і «менталітет» часто використовуються як синоніми, але вони можуть мати трохи різні відтінки значень в залежності від контексту та наукового підходу. Однак деякі автори вважають їх інтерпретацію аналогічною.

Ментальність вказує на систему думок, вірувань і культурних особливостей, які властиві конкретній групі людей або суспільству, включаючи спосіб мислення, погляди на світ, цінності та віровчення, які впливають на спосіб життя і взаємодію членів цієї групи.

Менталітет також відображає спосіб думання, вірувань і характерних рис певної групи чи спільноти, включаючи етнічні, культурні або соціальні властивості, які визначають спільний психологічний клімат чи суспільний настрій.

У своїй роботі С.М. Скуріхін зазначає, що існує й інше бачення співвідношення понять «ментальність» і «менталітет». Наприклад, деякі дослідники вважають, що вони є близькими, але не рівнозначними поняттями. По-перше, «менталітет» первинний, а «ментальність» – вторинна у зв'язку з тим, що з'явилася як похідна від першого поняття, і по-друге, «менталітет» має теоретичну значущість, він абстрактний, а «ментальність» виступає як ознака, характерна для реально існуючого, конкретного носія, вона «персоніфікована» [2, с.62].

Згідно з цією точкою зору, «менталітет» є більш загальним поняттям, яке характеризує сукупність духовних цінностей, норм і установок, що притаманні певній соціальній групі або народу. «Ментальність», в свою чергу є більш конкретним поняттям, яке характеризує індивідуальний спосіб мислення, світогляду та поведінки людини.

Інколи терміни використовуються взаємозамінно, і вони можуть означати схожі аспекти колективного мислення і психічного устрою групи. У своїй суті, обидва терміни описують психічні характеристики, які виникають у результаті культурних, історичних і соціальних факторів в певній групі людей або суспільстві.

Тому, яку точку зору вважати правильною, залежить від того, яку мету ставить перед собою дослідник. Якщо він вивчає менталітет певної соціальної групи або народу в цілому, то для нього може бути достатнім використання поняття «менталітет». Якщо ж він вивчає індивідуальний спосіб мислення, світогляду та поведінки людини, то йому може бути потрібне більш конкретне поняття «ментальність».

У контексті нашого дослідження, про особливості українського менталітету, а також вплив його інтелектуальних, емоційних та поведінкових особливостей на правову свідомість громадян України, вважаємо за необхідне використовувати поняття «менталітет». Адже, це поняття є більш загальним і дозволяє охопити широкий спектр рис, характерних для більшості українців.

Важливим аспектом нашого дослідження, є визначення особливостей впливу менталітету на національну ідентичність українців та формування їх правової свідомості.

Національна ідентичність є складним і багатограним поняттям, яке включає в себе різні аспекти, такі як історія, культура, мова, релігія, традиції та звичаї. Одним з важливих факторів національної ідентичності є менталітет. Адже, саме менталітет формується під впливом таких факторів, як історія, культура, географічне розташування, клімат та інші.

Вивчення особливостей менталітету дозволяє краще зрозуміти національну

ідентичність. Це пов'язано з тим, що ментальність є основою для формування таких важливих елементів національної ідентичності, як цінності, норми, світогляд та поведінкові моделі.

Особливості менталітету проявляються в різних сферах життя суспільства, в тому числі в повсякденній поведінці, спілкуванні, взаємодії з іншими народами. Вони можуть впливати на такі фактори національної ідентичності, як: відношення до інших народів (ментальність українського народу, яка характеризується гостинністю та відкритістю, сприяє позитивному ставленню до інших народів); цінності та норми (до прикладу – ментальність німецького народу, яка характеризується дисциплінованістю та працьовитістю, сприяє формуванню таких цінностей, як порядок та прагнення до успіху; світогляд (наприклад ментальність китайського народу, яка характеризується прагненням до гармонії та балансу, сприяє формуванню такого світогляду, як Дао). Тому, вивчення особливостей менталітету є важливим для розуміння національної ідентичності. Дане розуміння дозволяє краще збагнути, як формується національна ідентичність, які фактори на неї впливають і як вона проявляється в різних сферах життя суспільства, зокрема її вплив на формування національної самосвідомості та розвиток міжкультурного діалогу.

Вважаємо, за необхідне розкрити вплив на формування українського менталітету історичних та культурних аспектів, зокрема вплив традицій та обрядів на вираження ментальних особливостей, вплив історичних подій на формування характеру та психології народу, вплив глобалізації на традиційні цінності.

Український менталітет сформований під впливом історичних та культурних аспектів, традицій та обрядів. Історичні події визначають характер та психологію народу, а глобалізація ставить традиційні цінності на випробування. Важливо зберігати та розвивати український менталітет, забезпечуючи збереження культурної спадщини та сприяючи взаєморозумінню між поколіннями.

Усі складники українського національного характеру розвивались протягом

багатьох століть. Основна соціокультурна лінія формування українського національного характеру пролягає від Трипільської доби, через Скіфську добу та епоху Київської Русі до Козащини та періоду визвольних змагань. Найсуттєвіше вплинули на формування українського національного характеру (землеробської, європейсько-цивілізаційної та козацької складових) такі спільноти: трипільці — осілі хліборобські племена Скіфії — літописні племена Київської Русі — український народ козацької доби та періоду визвольних змагань. Наші попередні дослідження свідчать, що основні риси землеробської складової національного характеру українців були започатковані в Трипільську добу і закріплені (з певними інноваціями) протягом I–II тис. н. е.; основні риси козацької складової національного характеру українців були започатковані у Скіфську добу, в антські часи та в добу Київської Русі і закріплені в епоху Козащини та національно-визвольних змагань; основні риси європейсько-цивілізаційної складової частини національного характеру українців були започатковані в добу Київської Русі, закріплені в епоху Галицько-Волинської держави, в польсько-литовський період та в добу національного відродження; тенденції до відновлення і посилення цієї складової частини національного характеру українців простежувались на початку і в кінці XX та на початку XXI ст. [8, с. 20].

Історія є своєрідним вчителем, який формує уявлення і погляди людей. Національна ідентичність та характер кожного народу нерозривно пов'язані з історією його розвитку. Наприклад, події війн, революцій, або національних визвольних рухів можуть залишити значний негативний досвід у психології народу, формуючи його особливий підхід до життя.

Посттравматичний стрес може передаватися через покоління, впливаючи на сприйняття світу та ставлення до подій. Наприклад, покоління, яке пережило війну, може розвивати певний страх або обережність у відносинах з іншими країнами.

Натомість, перемоги та труднощі нації в історії мають безперечний позитивний

вплив на її характер. Успіхи сприяють в основному національному розвитку самосвідомості громадян. З іншої сторони, труднощі можуть зміцнювати національну єдність та витягати на поверхню приховані резерви сили та витримки.

Традиції та обряди грають важливу роль у формуванні українського менталітету. Сімейні свята, весілля, обряди урочистого збирання врожаю, Великдень, весняні та осінні обряди – всі ці події відображають українську культуру та сприяють утвердженню національних цінностей.

Кожна нація, кожен народ, навіть кожна соціальна група має свої звичаї та традиції, що виробилися протягом багатьох століть і освячені віками. Але звичаї – це не відокремлене явище в житті народу, це – втілені в рухи і дію світовідчуття, світосприймання та взаємини між окремими людьми. А ці взаємини і світовідчуття безпосередньо впливають на духовну культуру даного народу, що в свою чергу впливає на процес становлення народної творчості. Звичаї народу – це ті прикмети по яких розпізнається народ не тільки в сучасному, але й в його історичному минулому [9].

Традиції та звичаї віддзеркалюють історичний досвід та спільні цінності суспільства. Вони допомагають зберігати та передавати національну, етнічну або релігійну ідентичність. Традиційні обряди, свята та звичаї відображають уявлення про те, хто ми є, звідки ми прийшли та які цінності нам важливі.

Традиції впливають на структуру та функції суспільства, визначаючи норми поведінки та соціальні ролі. Вони регулюють взаємовідносини між індивідами, групами та спільнотами, встановлюючи рамки для спілкування та взаємодії.

Використання національних традицій у вихованні громадян – це важливий шлях до формування особистості, яка любить свою Батьківщину, пишається її культурою та прагне зробити її кращою.

Висновки. Варто відзначити, що менталітет, сформований на основі культурних, історичних, соціальних та економічних факторів. Визначення особливостей менталітету, дає підстави для твердження, що розуміння даного поняття громадянами

України, здійснює надзвичайний вплив на їх ставлення до права та законодавства. Розуміння цих впливів дозволяє ефективніше створювати та впроваджувати правові норми, сприяючи підвищенню правової свідомості та розвитку правової культури в суспільстві.

Дослідження менталітету є важливим завданням для сучасної юридичної науки та соціальних наук, оскільки воно дозволяє краще зрозуміти індивідуальні та колективні відмінності, що формують сучасне суспільство, а також для забезпечення правової стабільності та розвитку суспільства в цілому.

Список використаної літератури:

1. Українська ментальність: минуле та майбутнє. Віктор Гаврилук. Український парламентський клуб. Нація. URL: <http://www.nacija.com.ua/?article=5864>.
2. Скуріхін С. М. Правовий менталітет: структура та види. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 61-64.
3. Ментальність, менталітет. Підходи до визначення. Матеріали Вільної Енциклопедії Вікіпедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%>.
4. Козлова О.М. Етимологія та сутність поняття «ментальність». П'яті юридичні читання: М-ли Міжн. Наук. конф. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2009, С. 412-414.
5. Горбатенко В.П., Шемшученко Ю.С., Бабкін В.Д. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П.Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П.Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Генеза. 2004, 736с.
6. Візниця Ю.В. Національна ментальність та риси її українського виміру. Соціологія. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-cons/2010/04/13-19__no-2__vol-33__2010__UKR.pdf.
7. Проблеми теорії ментальності / під ред. М.В. Поповича. К., 2006.
8. Федорченко І. М. Становлення національного характеру українського народу: теоретико-методологічні засади. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Українознавство*. 2007. Випуск 11. С. 17-20.
9. Скринник І. Роль сімейних традицій та обрядів у формуванні української ментальності. Наука. Освіта. Молодь. URL: https://library.udpu.edu.ua/lis/stud_konferenzia/2014/69.pdf.

Petriv R. H. Disclosure of the concept of mentality: features of formation and influence on modern society and legal awareness of citizens

The relevance of the article lies in the fact that the mentality concentrates the specificity of culture both at the level of the individual and at the level of the collective. It is formed under the influence of specific social and cultural conditions, being a reflection of these conditions, and, in turn, significantly affects the development of society and the phasing of history. Therefore, the concept of «mentality» is a key tool for understanding and analyzing sociocultural processes, identifying opportunities for improving legal culture and raising the legal awareness of citizens in modern society. The purpose of the article is to reveal the essence of mentality, to identify the peculiarities of its formation under the influence of various factors, such as cultural, historical, social and economic, as well as to study the influence of mentality on modern society and the legal consciousness of citizens. The article is devoted to the disclosure of the concept of mentality and its influence on modern society and the legal consciousness of citizens. The work analyzes the main aspects of the formation of mentality under the influence of cultural, historical, social and economic factors. Mechanisms of transmission of mental ideas and values across generations, and its impact on citizens' understanding and acceptance of legislation, as well as on various aspects of modern society's life, are considered. The Ukrainian mentality was formed under the influence of historical and cultural aspects, traditions and rituals. Historical events determine the character and psychology of the people, and globalization puts traditional values to the test. It is important to preserve and develop the Ukrainian mentality, ensuring the preservation of cultural heritage and promoting mutual understanding between generations. It was concluded that the mentality formed on the basis of cultural, historical, social and economic factors. The determination of the features of the mentality gives grounds for the assertion that the understanding of this concept by the citizens of Ukraine exerts an extraordinary influence on their attitude to law and legislation. Understanding these influences allows for more effective creation and implementation of legal norms, contributing to the increase of legal awareness and the development of legal culture in society. The study of mentality is an important task for modern jurisprudence and social sciences, as it allows a better understanding of individual and collective differences that shape modern society, as well as to ensure legal stability and development of society as a whole.

Key words: *mentality, mentality, character, national character, legal consciousness, society, national mentality, law, rule of law.*